

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “เสรีภาพหนังสือพิมพ์: ศึกษาแนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาท” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคดีว่าด้วยหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจฟ้องร้องและประนีประนอมยอมความในคดีหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์

3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทที่เหมาะสมของหนังสือพิมพ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งแนวทางในการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นคดีว่าด้วยหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึกและจำเลยในคดีฟ้องร้องหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์ ที่สามารถประนีประนอมยอมความ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นตัวแทนประชาชนในฐานะผู้บริโภคข่าว

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้แก่ นักวิชาการสาขานิติศาสตร์และวารสารศาสตร์ นักวิชาการสาขานิติศาสตร์ นักวิชาการสาขาจิตวิทยา และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายตุลาการและตัวแทนผู้บริโภค

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลสรุปที่ได้จากการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ ดังผลวิจัยดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคดีว่าด้วยหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์

จากการศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นคดีว่าด้วยหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 การวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา
- 1.2 เกณฑ์การตัดสินคดีของศาลฎีกาว่าด้วยคดีหมิ่นประมาท

1.1 การวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกา

สรุปผลการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 5 คดี พบว่า บทลงโทษและวิธีการเยียวยาความเสียหายของศาลฎีกา แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

1. โทษทางอาญา ได้แก่ โทษจำคุก โทษปรับ และการประกาศโฆษณาคำขอโทษโดยโทษจำคุก พบว่าศาลพิพากษาจำคุกผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทสูงสุดจำนวน 6 เดือน แต่จะรอการลงโทษจำคุกไว้เป็นเวลา 1-2 ปี สำหรับโทษปรับ พบว่าศาลจะพิพากษาลงโทษ ปรับผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทระหว่าง 20,000 - 60,000 บาท

2. วิธีการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่ง ได้แก่ การชดเชยด้วยเงินและลงโฆษณาคำขอโทษในหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ พบว่าศาลพิพากษาให้หนังสือพิมพ์ชดเชยเงินให้แก่ผู้เสียหายในคดีแพ่ง จำนวน 1 คดี เป็นจำนวนเงิน 1 ล้านบาท

1.2 เกณฑ์การตัดสินคดีของศาลฎีกาว่าด้วยคดีหมิ่นประมาท

1.2.1 การเสนอข้อความที่อ้างถึงชื่อของผู้ถูกใส่ความหรือโจทก์อย่างชัดเจน การเสนอข้อความที่อ้างถึงชื่อของผู้ถูกใส่ความหรือโจทก์อย่างชัดเจนหรือทำให้รู้ได้ว่าหมายถึงบุคคลใด อันจะทำให้ผู้ถูกใส่ความเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นและถูกเกลียดชัง ผู้หมิ่นประมาทนั้นย่อมได้รับการลงโทษ

1.2.2 การพิจารณาข้อความตามความเข้าใจของวิญญูชน การพิจารณาว่าข้อความใดเป็นการใส่ความให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นและถูกเกลียดชัง ศาลจะพิจารณาจากการรับรู้และความเข้าใจในข้อความนั้นของวิญญูชนทั่วไปเป็นเกณฑ์

1.2.3 การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตและการติชมด้วยความเป็นธรรม การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตและการติชมด้วยความเป็นธรรมในพฤติกรรมอันใดหรือสิ่งใดที่ไม่เหมาะสม อันเป็นวิสัยที่ประชาชนพึงกระทำได้ จะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท

1.2.4 การไม่ได้ร่วมกระทำละเมิดผู้เสียหายหรือโจทก์ ความเป็นเจ้าของและผู้จำหน่ายหนังสือพิมพ์ฉบับข้อพิพาท หากพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้ร่วมกระทำผิดละเมิดผู้เสียหาย จะไม่ต้องรับโทษ

1.2.5 การลงโทษตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งการกระทำผิด เกณฑ์การลงโทษของศาลจะพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจบนข้อเท็จจริงเป็นหลัก ตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดของจำเลย

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจฟ้องร้องและประนีประนอมยอมความ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของโจทก์และจำเลย

จากการศึกษาการสัมภาษณ์ความคิดเห็นโจทก์และจำเลยในคดีหมิ่นประมาทโดยหนังสือพิมพ์ที่สามารถประนีประนอมยอมความ และสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนในฐานะผู้บริโภค

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยต่อการตัดสินใจฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ของโจทก์

2.2 ปัจจัยต่อการตัดสินใจประนีประนอมยอมความของโจทก์และจำเลย

2.1 ปัจจัยต่อการตัดสินใจฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ของโจทก์

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของโจทก์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจฟ้องร้องหมิ่นประมาทของโจทก์ มีดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านอารมณ์และความรู้สึกโกรธที่รุนแรง

2.1.2 ปัจจัยความต้องการรักษาสิทธิ และปกป้องชื่อเสียง

2.1.3 ปัจจัยด้านอาชีพของผู้เสียหาย

2.1.4 ปัจจัยความไม่เกรงกลัวในอิทธิพลของสื่อหนังสือพิมพ์

2.1.5 ปัจจัยการไม่ทราบถึงการใช้สิทธิร้องเรียนผ่านสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

2.2 ปัจจัยต่อการตัดสินใจประนีประนอมยอมความของโจทก์และจำเลย

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของโจทก์และจำเลย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประนีประนอมยอมความของโจทก์และจำเลย มีดังนี้

2.2.1 ปัจจัยการยอมรับผิดของหนังสือพิมพ์

2.2.2 ปัจจัยด้านอาชีพของผู้เสียหายหรือโจทก์

2.2.3 ปัจจัยด้านนโยบายการทำงานขององค์กรสื่อหนังสือพิมพ์

2.2.4 ปัจจัยด้านกระบวนการทำงานของศาล

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทที่เหมาะสมสำหรับหนังสือพิมพ์

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview) นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายตุลาการและตัวแทนผู้บริโภค ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทที่เหมาะสมสำหรับหนังสือพิมพ์ เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการเพิ่มอำนาจให้รัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาสั่งฟ้องร้องหมิ่นประมาท เพื่อเป็นการป้องกันการฟ้องร้องของประชาชนอย่างอิสระ จนกระทั่งมีการนำกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการปิดกั้นเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

3.2 แนวทางการเก็บค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องร้องหมิ่นประมาท เพื่อเป็นการป้องกันการฟ้องร้องของประชาชนที่มีมากจนเกินไป จนกระทั่งมีการนำกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการปิดกั้นเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

3.3 แนวทางการกำหนดกรอบในการเรียกร้องค่าเสียหายในคดีหมิ่นประมาททางแพ่ง เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้หนังสือพิมพ์ต้องเผชิญกับการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายมากจนเกินไป จนกระทั่งมีการนำกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการลดทอนเสรีภาพของหนังสือพิมพ์

3.4 แนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทที่มีโทษทางอาญา เพื่อให้กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาเปรียบเสมือนกรอบในการควบคุมดูแลให้การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มีมาตรฐานและอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อให้การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพและอยู่บนความถูกต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “เสรีภาพของหนังสือพิมพ์: ศึกษาแนวทางการใช้กฎหมายหมิ่นประมาท” ผู้วิจัยจึงหยิบยกประเด็นมาอภิปรายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทว่าด้วยแพ่งและอาญา

เนื่องจากปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทว่าด้วยแพ่งและอาญานั้น ยังคงเป็นประเด็นที่สภากาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้ความสำคัญและมีการอภิปรายกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จากที่สภากาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้มีการจัดประชุมทางวิชาการเรื่อง “มโนธรรมและความเป็นธรรมในการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทในประเทศไทย (Use and Abuse of Libel Law)” โดยมีข้อสรุปว่า มีความจำเป็นที่สื่อหนังสือพิมพ์จะต้องสร้างเอกภาพร่วมกันในการนำเสนอข่าว กรณีหากนำเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบหรือเกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนรวมแล้วถูกผู้มีอำนาจรัฐหรือกลุ่มธุรกิจที่เสียประโยชน์ คุกคาม นำกฎหมายหมิ่นประมาทว่าด้วยแพ่งและอาญามาฟ้องร้องดำเนินคดีหมิ่นประมาทเรียกค่าเสียหายเกินความเป็นจริง และควรมีการทำความเข้าใจ

กับสังคมว่าสิทธิเสรีภาพของสื่อกับสิทธิการรับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องของประชาชน รวมทั้งควรได้มีการพูดคุยทำความเข้าใจกับศาลยุติธรรมเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตามประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งและยังไม่มีข้อสรุปจากการประชุมวิชาการก็คือ ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่าการรับผิดในกฎหมายหมิ่นประมาทควรจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาเท่านั้นหรือไม่ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการนำกฎหมายหมิ่นประมาทมาด้วยแพ่งและอาญามาใช้เป็นเครื่องมือในการคุกคามและปิดกั้นเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งเป็นการลดรอบกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐและการตรวจสอบพฤติกรรมของบุคคลสาธารณะประการหนึ่ง ซึ่งจากบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พบว่า กฎหมายได้รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) ของประชาชนเอาไว้ ในขณะเดียวกัน สื่อมวลชนก็คือประชาชน William A. Hatchten กล่าวว่า “สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสื่อมวลชนก็คือ ประชาชนผู้หนึ่งย่อมมีสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไปเสรีภาพของสื่อมวลชนก็คือเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันเสรีภาพของหนังสือพิมพ์จึงไม่ยิ่งใหญ่อะไรหรือหย่อนไปกว่าเสรีภาพของประชาชนทุกคน ดังนั้นสื่อมวลชนก็ย่อมได้รับการคุ้มครองจากบทบัญญัติดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้จากประเด็นดังกล่าว จึงมีความพยายามที่จะร่วมกันหาแนวทางในกระบวนการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทว่าด้วยแพ่งและอาญาเพื่อให้ปกป้องคุ้มครองเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และในขณะเดียวกันแนวทางเหล่านั้นก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่ต้องปกป้องเสรีภาพของประชาชนด้วยเช่นกัน

จากประเด็นการหาแนวทางในกระบวนการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทว่าด้วยแพ่งและอาญานั้น ในการวิจัยมีข้อค้นพบว่า นักวิชาการสื่อสารมวลชน นักวิชาการด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายตุลาการ และตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บทบาทการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันยังคงเสนอข่าวแบบแสดงความรู้สึกของผู้เขียนข่าวเข้าไปในข่าว ไม่แยกข้อเท็จจริงของข่าวกับความคิดเห็น ทั้งนี้จึงเป็นก้าวล่วงละเมิดและล้ำเส้นสิทธิส่วนบุคคล ทำให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและบุคคลสาธารณะ เช่น ข้าราชการและนักการเมือง ดังนั้นจึงพบว่ากลุ่มบุคคลจากฝ่ายต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้มีการปรับยกเลิกโทษทางอาญาและให้มีการรับผิดทางแพ่งเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเห็นว่าโทษทางอาญาในกฎหมายหมิ่นประมาทนั้นจะสามารถควบคุมการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ให้

อยู่ในขอบเขตและมีมาตรฐานได้ ทั้งนี้เพราะโทษที่ระบุไว้ในส่วนของอาญามีการระบุโทษสูงสุด จำคุก 2 ปี ซึ่งจุดนี้จะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพเกรงกลัวและระมัดระวังต่อการทำหน้าที่อยู่

ยิ่งไปกว่านั้น จากการวิจัยพบว่าพบว่า นักวิชาการสื่อสารมวลชน นักวิชาการด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายตุลาการ และตัวแทนประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นอีกแง่มุมหนึ่งกฎหมายหมิ่นประมาทในทางอาญาจะสามารถเป็นที่พึ่งให้กับเสรีภาพของประชาชนในการปกป้องรักษาสิทธิของตนเองจากการถูกละเมิดได้ นอกจากนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทในส่วนของอาญานั้นมีข้อยกเว้นไว้ให้กับสื่อที่ทำหน้าที่อย่างสุจริต ให้ได้พิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าการทำหน้าที่นั้นเป็นการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์นั้นยังคงมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อไป

ในขณะเดียวกัน จากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ มีการเสนอแนะแนวทางการระบอบการใช้กฎหมายหมิ่นประมาท ในการป้องกันการนำกฎหมายหมิ่นประมาทมาเป็นเครื่องมือปิดกั้นเสรีภาพการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ จากนักวิชาการสื่อสารมวลชน นักวิชาการด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายตุลาการ อยู่หลายประการ เช่น มีการเสนอแนะให้กระบวนการฟ้องร้องต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาของภาครัฐเสียก่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการฟ้องอย่างตามอำเภอใจ อีกทั้งเสนอแนะให้การฟ้องหมิ่นประมาททางอาญามีการเสียค่าธรรมเนียมศาลก่อนพิจารณาคดี และเสนอให้ฟ้องหมิ่นประมาททางแพ่งมีกรอบของการเรียกร้องจำนวนเงินค่าสินไหมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งฟ้องในจำนวนเงินที่สูงเกินความเป็นจริง ซึ่งจากจุดนี้แสดงให้เห็นว่าทุก ๆ ฝ่ายได้เล็งเห็นว่าเสรีภาพของหนังสือพิมพ์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพราะเสรีภาพของหนังสือพิมพ์จะเป็นสิ่งที่สะท้อนเสรีภาพในการในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน (Right to know) ในสังคมประชาธิปไตยอย่างประเทศไทย

ซึ่งจากผลการวิจัยได้สอดคล้องกับ แนวคิดของ Harold Lasswell ที่กล่าวถึงหน้าที่พื้นฐานของหนังสือพิมพ์ในสังคมประชาธิปไตยว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบ ติดตามเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อรายงานให้แก่ประชาชนได้รับทราบเปรียบเสมือนเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ของสังคม ดังนั้นการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทมาเป็นเครื่องมือในการสกัดกั้นการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์จึงถือเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนด้วย

อย่างไรก็ตาม จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางกระบวนการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือยุติปัญหาการฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยกระบวนการการทำงานของหนังสือพิมพ์ที่มีความระมัดระวัง และยึดมั่นเคร่งครัดในจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

2. เสรีภาพของหนังสือพิมพ์กับความรับผิดชอบต่อทางจรรยาบรรณ

เนื่องจากในสังคมประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของสังคมได้ แต่เสรีภาพต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเครื่องกำกับ เพื่อให้หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพอย่างมีขอบเขต ด้วยการเสนอข่าวอย่างมีจริยธรรมและไม่ล้ำเส้นสิทธิส่วนบุคคลของใคร

ทั้งนี้ จากประเด็นดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบว่า นักวิชาการสื่อสารมวลชน นักวิชาการด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายตุลาการ ตัวแทนประชาชน รวมทั้งผู้เสียหายจากการถูกเสนอข่าวหมิ่นประมาท ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าหนังสือพิมพ์ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพในการเสนอข่าว อีกทั้งหนังสือพิมพ์มีความไม่เป็นกลาง นอกจากนี้ยังคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าประโยชน์ของสาธารณะ

ยิ่งไปกว่านั้น จากข้อค้นพบในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ทำให้หนังสือพิมพ์ถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทมากที่สุด คือการที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริง ทำให้สร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณแก่บุคคลทั่วไปและบุคคลสาธารณะ สะท้อนให้เห็นว่าการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ยังไม่ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพเท่าที่ควร

ซึ่งจากทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) มีหลักการที่สำคัญ คือ เสรีภาพของสื่อมวลชนต้องยอมรับภารกิจและปฏิบัติตามพันธะกรณีที่มีต่อสังคม อย่างอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ เสรีภาพของสื่อมวลชนต้องมาควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมเสมอ เพื่อให้วิชาชีพสื่อมวลชนมีมาตรฐานในการให้ข้อมูลข่าวสาร มีความซื่อสัตย์ ความถูกต้อง และความยุติธรรม โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์แก่สาธารณชนเป็นหลักสำคัญ ซึ่งสื่อมวลชนควรจะมีการควบคุมตนเองภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะนำไปสู่ความรุนแรงและความขัดแย้งของสังคมต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเด็นที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือการสร้าง ความตระหนักเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อทางจรรยาบรรณ ซึ่งความรับผิดชอบต่อทางจรรยาบรรณที่จะนำไปสู่การหลีกเลี่ยงการฟ้องร้องหมิ่นประมาทได้ โดยทั้งนี้ต้องอาศัยความรับผิดชอบต่อทางจรรยาบรรณทั้งในส่วนของระดับบุคคล ระดับองค์กรสื่อ และระดับองค์กรวิชาชีพ ประกอบกัน

ซึ่งในปัจจุบันองค์กรสื่อ และองค์กรวิชาชีพ ก็ได้ตระหนักถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา การฟ้องร้องหมิ่นประมาทหนังสือพิมพ์ โดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้มีการกำหนด ข้อจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2540 ขึ้นเพื่อมาเป็นกรอบในควบคุมการทำหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งถ้าจุดนี้สามารถนำไปสู่กรอบการทำงานบนความรับผิดชอบต่อ ก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการฟ้องร้องหมิ่นประมาทได้

ทั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ก็ต้องขึ้นอยู่กับจิตสำนึกที่ดีของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทุกคน โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณที่เหมาะสมและใช้สิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันหยิบยื่นให้อย่างถูกต้อง โดยมองถึงประโยชน์ของสาธารณชนเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทุกคนสามารถป้องกันและควบคุมตนเองได้แล้ว เมื่อนั้นปัญหาในเรื่องการถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทของหนังสือพิมพ์ก็จะลดลงและหมดไปในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

1. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรจัดอบรมให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งในด้านการเขียนข่าวที่ถูกต้อง และการเรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้ตระหนักถึงจรรยาบรรณในการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่คำนึงถึงประชาชนมากที่สุด และสร้างการมีส่วนร่วมในการควบคุมกันเองทางวิชาชีพมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการฟ้องร้องหมิ่นประมาทประการหนึ่งเกิดจากการที่นักข่าวขาดความเข้าใจในผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ในปัญหาด้านจริยธรรม ทั้งปัญหาด้านกฎหมาย ซึ่งว่าด้วยหมิ่นประมาทและละเมิด
2. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติควรประสานความร่วมมือกับองค์กรสื่อหนังสือพิมพ์อบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการร่วมกันหาแนวทางและมาตรการป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาท รวมทั้งการกำหนดความชัดเจนในเรื่องคำว่า “บุคคลสาธารณะ” และคำว่า “ประโยชน์สาธารณะ” เนื่องจากการศึกษาพบว่า ยังมีความไม่เข้าใจตรงกันจากหลายฝ่าย ดังนั้นความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวจะสามารถเป็นประโยชน์ในการรู้ขอบเขตการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ เพื่อไม่ให้เป็นการหมิ่นประมาท

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฟ้องแหล่งข่าวและสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่ถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาท เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการให้ข่าวในอนาคต
2. ควรศึกษาถึงการฟ้องร้องหมิ่นประมาทในสื่ออื่น ๆ เช่น โทรศัพท์ วิดีโอ หรือ อินเทอร์เน็ต เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดการฟ้องร้อง เพื่อรู้ถึงข้อแตกต่างและขอบเขตการเสนอข่าวของแต่ละสื่อ